

**ԱՎՆԱՐԿՆԵՐ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱՅԻՆ ՈՃԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄՏՔԻ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ. ԴԱԴԱՐ, ՀԱՆԳԱՎՈՐՈՒՄ, ՀՆՉԵՐԱՆԳ
(1950-2020-ԱԿԱՆ ԹԹ.)
Բերբերյան Վ. Տ.**

Հայ ոճագիտական, մասնավորաբար՝ հնչյունային ոճագիտական միտքը առնչվում, սերտորեն հաղորդակցվում է ռուսական ոճագիտական մտքին: Ռուս լեզվաբանության մեջ հնչյունային ոճագիտությամբ զբաղվել են Լոմոնոսովը, Շչերբան, Ավանեսովը, Պանովը և այլք: Հնչյունային ոճագիտության վերաբերյալ ուշագրավ դիտարկումներ ունեն նաև հայ լեզվաբանները:

Հնչյունային ոճագիտությունը արագ ու համակողմանի զարգանում է հատկապես այս վերջին երկու դարերում, և այդպիսի զարգացումը պահանջում է ուշադրություն: Վերջին շրջանի ուսումնասիրություններում մեկնաբանվում է ձայնային սիմվոլիզմը, որի առկայությունը հաստատվել է փորձերի արդյունքներով: Ողջ աշխարհում նոր թափ է ստանում փորձառական հնչյունաբանության բնագավառը: Նորագույն համակարգչային ծրագրերի, մեթոդների, սարքերի շնորհիվ հնարավոր է կարճ ժամանակահատվածում ուսումնասիրել ձայնը, կատարել ձայնային վերլուծության համապատասխան աշխատանքներ, որոնք կարևոր են, մասնավորաբար, հարցի ուսումնասիրության տեսանկյունից:

Հոդվածում ներկայացված են հնչյունային ոճագիտության զարգացման հիմնախնդիրները (1950-2020-ական թթ.): Ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունաբանությունը նկարագրում ու դասակարգում է հայոց լեզվի արդի փուլի հնչյունական համակարգը, բացահայտում լեզվում կատարվող հնչյունական գործընթացները, հնչյունների տարբեր կարգի փոփոխությունները, առաջացման պատճառները, օրինաչափությունները: Ուսումնասիրվել են հայոց լեզվի հնչյունային ոճագիտության մասին գրված կարևոր աշխատանքները, տարբեր

հետազոտություններում առկա դրույթները: Հիմնավոր անդրադարձ է կատարվել հնչյունային ոճագիտության հիմնական բաղադրիչներին՝ դադար, հանգավորում, հնչերանգ՝ մեկնաբանելով հայ և օտարերկրյա լեզվաբանների դրույթները: Մեթոդաբանական հիմք են դարձել եղած տեսական դրույթների համադրումը և վերլուծությունը: Գիտական գրականության նյութը ներկայացված է ժամանակագրական սկզբունքով:

Բանալի բառեր. հնչյունային ոճագիտություն, հնչերանգ, դադար, հանգավորում, հնար, ոճ, կիրառություն:

Ներածություն: Խոսքում հնչյունների գործածությունը դիտարկվում է որպես վերաբերմունքի արտահայտման միջոց. այն կատարում է ոճական-արտահայտչական կարևոր դեր: Հնագույն շրջանից սկսած՝ հնչյունները խմբավորվել են ըստ որևէ բնորոշ հատկանիշի: Հնչյունի (հնչույթի) ոճական նշանակության մասին հայ ոճագիտության մեջ եղել են տարբեր դիտարկումներ: Լեզվաբանները քննել են մի շարք տեսական հարցեր:

Ըստ մեր ձեռքի տակ ունեցած տեսական աղբյուրների՝ ներկայացնենք հայ լեզվաբանների ուշարժան մի քանի դիտարկումներ հնչյունային ոճագիտության հիմնական բաղադրիչների՝ դադարի, հանգավորման, հնչերանգի վերաբերյալ:

Դադար: Ըստ Օքսֆորդի բառարանի՝ խոսքի կամ ինչ-որ բանի կարճ ժամանակով դադարեցումը նախքան շարունակելը կոչվում է դադար [11]: Այն կարևոր նշանակություն ունի հատկապես բանավոր խոսքի արտահայտչականությունը ընդգծելու համար: Դադարը գրավում է ուշադրություն, խոսքը դարձնում հանդիսավոր, շեշտում մտքի ավարտվածությունը:

Ս. Արևշատյանը դադարը դիտարկում է խոսքի «հնչման կուլտուրա» ասվածի հիմնական բաղադրիչ, ավելին՝ առանձնացնում դադարի 5 տեսակ՝ քերականական, տրամաբանական, հոգեբանական, ձևական, ֆիզիոլոգիական: Քերականական դադարները ակնհայտ են գրավոր խոսքում. դրանց տևողությունը որոշվում է կետադրական նշաններով (մինչև՝ 1-4 վրկ): Հոգեբանական դադարը նպաստում է խոսքի պատկերավորմանը: «Խոսքի մեջ հոգեբանական դադարը արտասանած նախկին խոսքի հոգեկան ապրումների դադարն է և նոր հոգեբանական կյանքի ծնունդը» [2, 76]: Լայն չէ ձևական դադարի կիրառման ոլորտը. հիմնականում կիրառվում է բանաստեղծության

մեջ: Այն օգնում է՝ ընդգծելու ոտանավորի չափը: Ֆիզիոլոգիական դադարը կապվում է ֆիզիոլոգիական դրությունների՝ հիվանդության, շնչահեղձության, շփոթվածության, մկանային կաշկանդվածության և այլնի հետ: Օր.՝ փոքրիկ տղան նկատում է շուն, վազում է՝ ճչալով «Մամա՛... մամա՛... շունը...»:

Ֆ. Խլղայանը [5, 80] տարբերակում է շնչառական, ճարտասանական, բացատրության, պատճառի, հակադրության, նախադասության ավարտի, բառերի տրոհման և այլ բնույթի դադարներ՝ նշելով, որ դրանք գրավոր խոսքում արտահայտվում են համապատասխան նշաններով՝ ստորակետ, միջակետ, բութ, վերջակետ, կախման կետեր, բազմակետեր: Ինչպես՝ «Հաղորդավարի՝ մեծ սրահում արտասանած խոսքը...» և այլն:

Այլ աշխատություններում տարբերակվում են իմաստային-շարահյուսական և ռիթմական դադարներ: «Իմաստային դադարները կապվում են նախադասության կամ շարահյուսական ավելի փոքր միավորների (բառակապակցություն, բառ) առանձնացման հետ: (...) Ռիթմական դադարը (որը կարող է համընկնել կամ չհամընկնել շարահյուսականի հետ) նպատակ ունի առանձնանցնելու բանաստեղծության ռիթմական միավորները (տող, կիսատող, անդամ)» [9, 96]:

Հ. Պետրոսյանն [7, 385] արտասանական շղթայում տարբերակում է բացարձակ, միջկանկային, միջհնչաբառային, միջհնչաշարային և այլ դադարներ, որոնք, ըստ էության, նորություն էին:

Հնչյունային ոճագիտության մեջ կարևորվել է, հատկապես, տրամաբանական դադարի դերը. այն օգնում է խոսքը ճշգրիտ ձևակերպելու: Տրամաբանական դադար է տրվում նաև մտքի շփոթից խուսափելու համար: Բառակազմական, մասամբ իմաստային ընդհանրություններ ունեցող բառերի՝ առանց անհրաժեշտ դադարի արտասանությունը հնարավոր է տարընթերցման պատճառ դառնալ, օր.՝ *գործառույթ-գործառնություն-գործառություն, գերադասություն-գերակայություն-գերազանցություն, կասկածալի-կասկածելի, կազմակերպական-կազմակերպչական, փոխարինել-փոխարկել, պաշտոնական-պաշտոնեական* և այլն: Ինչպես բանավոր, այնպես էլ գրավոր խոսքում շփոթություն կարող է ստեղծվել արտասանությամբ մոտ բառերի կամ հարանունների դեպքում: Իմաստային անճշտություն է առաջանում նաև այն դեպքում, երբ իրար հաջորդում են բառեր, որոնցից մեկի վերջը հնչյունական կազմով նույնանում է մյուսի սկզբին՝ հմայիչ չէ-հմայիչ է, հարցեր-հարց էր, վկաներ-վկան էր [4, 58]:

Տրամաբանական ոչ ճիշտ, չհիմնավորված դադարները խոսքը դարձնում են անըմբռնելի և անհիմաստ: Մեծ է տրամաբանական դադարների ազդեցությունը խոսքի, արտասանության, էլույթի, ընթերցանության որակի վրա:

Գաղափարի ձևերից մեկն է համարվում նաև *մասնատումը* (*պարզեկյացիան*), որին անդրադարձ են կատարում ժամանակակից լեզվաբանները: Մասնատման ոճական հնարավորությունները պահանջում են նորովի մեկնաբանում:

Այսպիսով՝ եթե նորագույն շրջանի ոճագիտական առաջին աշխատանքերում (ինչպես՝ Ս. Արևշատյան «Հռետորական արվեստի հիմունքներ» և այլն) միայն թվարկվում էին կամ լավագույն դեպքում ամփոփ նկարագրվում դադարի տեսակները, ապա հետագայում դադարը համակողմանիորեն ուսումնասիրվում է որպես հնչյունային ոճագիտության հիմնական բաղադրիչ:

Հանգ: Ըստ «Ոճաբանական տերմինների» բառարանի՝ հանգը չափածո ստեղծագործության տողերի նույն կամ նման հնչյունախմբերով վերջավորվելն է [5, 55]: Այն ծագում է վաղ: Գործածության առաջին օրինակները տեսնում ենք Նարեկացու, Շնորհալու, Ֆրիկի գործերում: Էդ. Ջրբաշյանը գրում է. «Սկզբում հանգերը միապադաղ էին՝ ամբողջ բանաստեղծության կամ նրա մեծ հատվածների տողերը վերջանում էին միևնույն հանգով, որը համարվում էր վարպետության ցուցանիշ» [9, 174]: Ժամանակի ընթացքում երևան են գալիս հանգավորման տարբեր բանաձևեր:

Պ. Պողոսյանը [8, 123] հավելում է, որ հանգը մի կողմից լեզվի օբյեկտիվ իրողության արդյունք է (նրանում կարևոր տեղ ունի ժողովրդի արտասանական կարողությունը, որը նույնպես օբյեկտիվ երևույթ է, անհատի կամքից անկախ, զարգացող ու փոփոխվող երևույթ), մյուս կողմից էլ արդյունք է լեզվագործածության, որ սուբյեկտիվ երևույթ է (պայմանավորված է խոսողի կամ գրողի նպատակադրված ընտրությամբ):

Ըստ Լ. Եզեկյանի [3, 112]՝ հանգի գեղագիտական ու ոճական արժեքը, նշանակությունը, խոսքի ներդաշնակության համար ավելի պարզորոշ են դառնում, երբ մանավանդ նկատի ենք ունենում նրա այն դերը, որ կատարում է տողերի վերջավորությունը չափածո գործերում: Նա բերում է հետևյալ օրինակը. Այս ձմեռվա պաղ **համբույրով** // Այս եղևնու անուշ **բույրով**, // Հազար ու մի **հրապույրով** // Եկավ Նոր տարին... /Մահյան/

Անգլերենի զարգացման բոլոր շրջաններում հանդիպում ենք տարբեր հանգերի: Սովորաբար տարածում ունեն` ա) ճշգրիտ հանգերը, օր.՝ **might-night**, բ) մոտավոր հանգերը, օր.՝ **flesh - fresh - press**, գ) բաղադրյալ հանգերը, օր.՝ **bottom - forgot** ‘em - shot him, դ) աչքի հանգ. (eye-rhyme), օր.՝ **love - prove, flood - brood** [10, 18]:

Ռուս ոճագիտական մտքի պատմության մեջ հանգի մասին խոսվել է մշտապես: Սկզբնապես հանգը կիրառվում էր անկանոն, ժամանակ առ ժամանակ, և միայն 16-րդ դարում է համակարգված դրսևորվում. Իվան Ֆեդորովի կողմից 1581թ.-ին տպագրված Օստրոգի Աստվածաշնչի նախաբանը համարվում է ամենահին օրինակը. **Всякого чина православный читателю // Господу Богу благодаренье воздаймо яко благодателю. // Сподобил убо нас, аще и напоследок летом, // Познати вою свою с благим ответом. // В се время люто и плача достойно // Ужасается, сие зря, сердце богобойно, // Яких много супостат, яких хищных волков, // Бесовских наваждений, еретических полков...**

17-րդ դարում հանգը դառնում է ռուսերենի չափածոյի կանոնավոր տարր: Կա տեսակետ, որ այն ներթափանցել է լեհական պոեզիայից, քանի որ մեծ է եղել լեհական պոեզիայի ազդեցությունը [12]: Տրեդիակովսկին ռուսական պոեզիա ներմուծեց արևմտաեվրոպական, նախկինում ռուսերենին անհայտ ձևեր, ինչի արդյունքում երևան եկան հանգի տարբեր տեսակներ: Ռուսերենում անհամեմատ ավելի շատ են ոչ ճշգրիտ հանգերը, որոնք հաճախ համեմատվում են ռացիոնալ և իռացիոնալ թվերի հետ: Ռուս հետազոտողների գնահատմամբ՝ գլոբալիզացիան իրականացվել է նաև պոեզիայում, սկսել է գերիշխել ազատ բանաստեղծությունը, և ողջ աշխարհում միայն ռուսական դպրոցն է շարունակում դիմակայել կիրառելի հանգեր:

Այսպիսով՝ հանգն ունի ոճական զգալի դեր. նպաստում է հուզական ներգործության ուժեղացմանը, ստեղծում արտահայտչականություն: Հանգերը բազմազան են իրենց բնույթով, կազմությամբ, տեսակներով: Օր.՝ ռուսերենում և այլ լեզուներում հանդիպում են դաքսիլային, հիպերդաքսիլային հանգեր, որոնց մեջ շեշտվում են տողի վերջից երրորդ, չորրորդ վանկերը: Սրանք բնորոշ չեն հայերենին: Մեր լեզվում քիչ են նաև իզական հանգերը, քանի որ շեշտը գրեթե միշտ ընկնում է վերջին վանկի վրա:

Հնչերանգ: Ըստ շվեյցարացի լեզվաբան Շ. Բալլիի՝ հնչերանգը խոսքի մշտական մեկնաբանն է: Այն ձայնի տոնի, տևողության, ուժգնության, դադարի, տեմպի և այլ բաղադրիչների դրսևորումների

ամբողջությունն է: Ամերիկյան և եվրոպական տարբեր լեզվաբաններ հնչերանգը հիմնականում դիտարկում են որպես միայն մեղեդիի (հիմնական տոն) փոփոխություն: Խոսքի հնչերանգը պայմանավորված է խոսողի հոգեբանությամբ, խոսքի կառուցվածքով, իրադրությամբ, այն բանով, թե ում է ուղղված խոսքը, և այլ երևույթներով [8, 131]: Իսկապես, միևնույն բառը, բառակապակցությունը, արտահայտությունը, նախադասությունը տարբեր հնչերանգով արտասանելիս կարող ենք զանազան նրբիմաստներ արտահայտել, այսպես՝ **Բա նա ուսանող է (ժխտում): Այ նա ուսանող է (հիացմունք): Նա ի՛նչ ուսանող է որ (արհամարհանք): Ա՛յ, նա ուսանող է (հաստատում):** Հնչերանգը նաև ընդգծում է գլխավոր ասելիքը, որը կատարվում է ուժգնության շեշտի միջոցով («Նա ի՛մ ընկերն է»), ձայնի բարձրացմամբ («Ընկե՛րս եկավ»), տևական շեշտով («Ես շա՛տ եմ քեզ կարոտել»): Հնչերանգը խոսքում արտասանական փոփոխություններ է առաջացնում: Հույզերի և զգացումների փոփոխությունների հետ միասին փոխվում է ոչ միայն խոսքի արագությունը, այլև բարձրությունը, ուժգնությունը, տևողությունը, խոսքի կառուցվածքը: Ուժեղ հույզերի ժամանակ խոսքն ստանում է հուզական կառուցվածք. նախադասությունները մեծ մասամբ վերածվում են հարցականի, հրամայականի կամ բացականչականի, հաճախական են դառնում համառոտ և միակազմ նախադասությունները, ինչպես և այն փոփոխություններն ու ձևերը, որոնք կոչված են հույզեր ու զգացումներ արտահայտելու համար [8, 137]: Պ. Պողոսյանի այս դիտարկումները գիտականորեն համոզիչ են:

Ըստ Էդ. Ադայանի [1, 229]՝ հնչերանգը բարդ ամբողջությունն է ձայնային-առոգանական տարրերի, որոնք բաժանվում են հետևյալ կարգերի՝ *շեշտային հնչերանգներ, առոգանական հնչերանգներ, սահմանային-զատական հնչերանգներ*: Լեզվաբանը կիրառում է նաև հատուկ տերմիններ՝ հնչերանգային ամբողջություն, հնչերանգային ավարտվածություն:

Ըստ Հ. Պետրոսյանի [7, 384]՝ հնչերանգը հնչյունաբանական վերահատույթային (առոգանական) միավոր է, որի կադապարում գործառում են մեղեդիականությունը, տեմպը, տակտը, ռիթմը, խոսքերանգը: Լեզվաբանի դիտարկմամբ՝ հնչերանգը գրավոր խոսքում արտահայտելը դժվար է կամ անիրագործելի, այդ պատճառով որևէ տարրն է հատուկ կետադրությամբ արտահայտվում:

Լ. Եզեկյանը [3, 111] խոսքի ոճական բնութագրությունն ամբողջական դարձնելու նպատակով առանձնացնում է արտասա-

նության երեք տարբերակ, որոնք բնութագրվում են խոսքի հստակության, տեմպի տարբերություններով և կոչվում արտասանական ոճեր, այսպես՝ արտասանական չեզոք ոճ, արտասանության ճարտասանական ոճ, արտասանության ազատ ոճ:

Ռուս լեզվաբանության մեջ արտասանական ոճերի հարցը բարձրացրել է Շչերբան 1910-ական թթ.: Նա առանձնացրել է հնչյունական երկու ոճ՝ լրիվ (ամբողջական) և խոսակցական [13]: Ի տարբերություն Շչերբայի՝ Ավանեսովը առանձնացնում է արտասանական երեք հիմնական ոճ՝ գլխավոր, չեզոք, դրանցից տարբեր ուղղություններով ճյուղավորված բարձր, խոսակցական:

Ռուս ժամանակակից հետազոտող Ա. Պ. Ժուրավևի աշխատանքներում զգալի տեղ ունեն ռուսաց լեզվի հնչյունների՝ որպես լեզվական միավորի, արտահայտչականության հարցերն ու խնդիրները: Նա նշում է, որ ամեն մի հնչյուն ստեղծում է, այսպես ասած, տպավորություն. հնչյունները կարող են լինել լավ և վատ, մեծ և փոքր, հարթ և սուր, նուրբ և կոպիտ, կարճ և երկար և այլն: Օրինակ՝ [a]-ի հնչյունական նշանակությունը նկարագրվել է հետևյալ հատկանիշներով. այն է թողնում լավ, համարձակ, թեթև, ակտիվ, պարզ, ուժեղ, գեղեցիկ, վեհ, պայծառ, ուրախ, [ֆ]-ն ունի վատ, մութ, տխուր, վախկոտ, ձանձրալի, հանգիստ հատկանիշներ [14]: Մեր լեզվում նմանօրինակ ուսումնասիրության իրականացումը հնարավորություն կտա բացահայտելու յուրաքանչյուր հնչյունի ոճագիտական բնութագիրը:

Եզրակացություն: Այսպիսով՝ հնչյունային ոճագիտության հիմնական բաղադրիչների՝ դադարի, հանգի, հնչերանգի վերաբերյալ սկզբնապես ներկայացվել են լեզվական մակարդակի սահմանումներ, որոնց հաջորդել են ոճաբանական վերլուծություններ, դասակարգումներ. ունենք հանգավորման տարբեր բանաձևեր, դադարին, հնչերանգին վերաբերող դասակարգումներ: Հարցի քննությունը նույն ճանապարհին է անցել նաև օտար լեզուներում, որտեղ առկա է հարուստ գրականություն՝ ոլորտին վերաբերող: Լեզվի հնչյունների որակի գնահատումը կարևոր երևույթ է: Հնչյունային ոճագիտության հիմնական բաղադրիչներն ունեն միջազգային ճանաչում, հետևապես այս ուղղությամբ հետազոտությունները կարևոր են, հատկապես, հայագիտության զարգացման ուղղությամբ:

**ОБЗОР ИСТОРИИ АРМЯНСКОЙ ФОНЕТИЧЕСКОЙ
СТИЛИСТИЧЕСКОЙ МЫСЛИ: ПАУЗА, РИФМА, ТЕМБР
(1950-Е – 2020-Е ГОДЫ)
Берберян В. Т.**

Армянская стилистическая мысль, в частности фонетическая стилистическая мысль, тесно связана с русской стилистической мыслью. В русском языкознании фонетической стилистикой занимались Ломоносов, Щерба, Аванесов, Панов и другие. У армянских лингвистов также есть замечательные наблюдения о фонетической стилистике.

Фонетическая стилистика развивалась быстро и всесторонне, особенно в последние два века, и это развитие требует внимания. В последних исследованиях интерпретируется звуковая символика, существование которой подтверждено результатами экспериментов. Область экспериментальной фонетики набирает силу во всем мире.

В статье представлены проблемы развития фонетической стилистики (с 1950-х годов до наших дней). Фонология современного армянского языка описывает и классифицирует фонетический строй современного этапа армянского языка, выявляет фонетические процессы, происходящие в языке, изменения разного порядка звуков, причины их возникновения, закономерности. Были изучены работы, написанные о фонетической стилистике армянского языка, положения в различных исследованиях. Обращались к основным компонентам фонетической стилистики: тембр, пауза, рифма. Были интерпретированы наблюдения армянских и зарубежных лингвистов. Методологической основой является сочетание и анализ существующих теоретических положений. Мы постарались представить материал научной литературы в хронологическом порядке.

Ключевые слова: фонетическая стилистика, тембр, пауза, рифма, прием, стиль, употребление.

**MENTIONS FROM A HISTORY OF ARMENIAN PHONETIC STYLISTICS
THOUGHT: PAUSE, RHYME, TIMBRE
(FROM THE 1950s TO THE 2020s)
Berberyan V. T.**

Armenian thinking regarding the phonetic and stylistic senses is related to the Russian stylistic thought. In Russian linguistics, Lomonosov, Shcherba,

Avanesov, Panov and others dealt with phonetic stylistics. Armenian linguists also have remarkable observations about phonetic stylistics.

Phonetic stylistics has developed rapidly and comprehensively especially in these last two centuries, and such development demands attention. In recent studies, sound symbolism is interpreted, the existence of which was confirmed by the results of experiments. The field of experimental phonetics is gaining momentum around the world.

The article presents the problems of phonetic stylistics development (from the 1950s to the present day). The phonology of the Modern Armenian language describes and classifies the phonetic system of the modern stage of the Armenian language by revealing the phonetic processes taking place in the language and the changes in the different order of sounds as well as the reasons for their occurrence, the patterns. We have studied the works related to phonetic stylistics of the Armenian language, the provisions in various studies. Reference was made to the main components of phonetic stylistics: timbre, pause, rhyme. We have interpreted the observations of Armenian and foreign linguists. The methodological basis is the combination and analysis of existing theoretical provisions. We have tried to present the material of scientific literature chronologically.

Keywords: phonetic stylistics, timbre, pause, rhyme, devices, style, usage.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աղայան Է. Լեզվաբանության հիմունքներ: Երևան: Երևանի համալսարանի հրատ.: 1987: 736 էջ:
2. Արևշատյան Ս. Հռետորական արվեստի հիմունքներ: Երևան: Հայպետուսմանկհրատ: 1961: 212 էջ:
3. Եզեկյան Լ. Ոճագիտություն: Երևան: Երևանի համալսարանի հրատ.: 2006: 376 էջ:
4. Զաքարյան Հ., Ավետիսյան Յու. Ոճագիտություն, տեքստագիտություն, հայոց լեզվի պատմություն: Երևան: «Զանգակ» հրատ.: 2018: 292 էջ:
5. Խլղաթյան Ֆ. Ոճաբանական տերմինների բառարան-տեղեկատու: Երևան: «Լույս» հրատ.: 1976: 110 էջ:
6. Շահվերդյան Թ. Ոճագիտություն: Երևան: «Լուսակն» հրատ.: 2010: 272 էջ:

7. Պետրոսյան Հ. Հայերենագիտական բառարան: Երևան: «Հայաստան» հրատ.: 1987: 686 էջ:
8. Պողոսյան Պ. Խոսքի մշակույթի և ոճագիտության հիմունքներ, գիրք առաջին: Երևան: Երևանի համալսարանի հրատ.: 1990: 424 էջ:
9. Ջրբաշյան Էդ., Մախչանյան Հ. Գրականագիտական բառարան, Երևան: «Լույս» հրատ.: 1980: 350 էջ:
10. Sachkova E. V. Lectures on English Stylistics. M. MIIT. 2012. 94 p.
11. <https://tinyurl.com/muj8jvmv> (22.06.2023)
12. <https://stihi.ru/2008/01/20/3156> (22.06.2023)
13. <https://shortest.link/kgq3> (11.04.2023)
14. <https://shortest.link/jjeF> (11.04.2023)

Տեղեկություններ հեղինակի մասին

Բերբերյան Վ. Տ. – դասախոս

Երևանի պետական համալսարան,

ՀՀ ԿԳՄՄՆ «ԿԶՆԱԿ»

Էլ. փոստ՝ walter.berberyan@mail.ru

Ստացվել է խմբագրություն՝ 24.04.2023

Գրախոսվել է՝ 28.06.2023